

When someone really hears you without passing judgment on you, without taking responsibility for you, without trying to mold you, it feels damn good. It is astonishing how elements that seem insoluble become soluble when someone listens. – Carl Rogers

Op het gebied van compassie en empathie zijn er veel interessante initiatieven. Lidewij Niezink, gepromoveerd op de invloed van empathie op hulpgedrag, geeft concreet vorm aan de ontwikkeling van een cultuur van empathie en compassie. Zij ontwikkelt onder andere een prachtig instrument om empathie te ervaren en te exploreren met *Empathie Cirkels*. Op YouTube is te zien wat de impact kan zijn als er echt naar je geluisterd wordt. De Empathie Cirkel kent een bepaald stramien. Men maakt afspraken, zoals het achterwege laten van oordelen. In kleine groepen gaan deelnemers door vier fasen van empathie. De eerste fase is zelfempathie, om zelfbewustzijn te bevorderen en mensen in de cirkel te laten landen. De volgende fase is gespiegelde empathie, waarbij men elkaar fysiek spiegelt om spiegelneuronen te activeren, oxytocine op te wekken, daardoor stress te reduceren en een verbinding aan te gaan. Vervolgens deelt iemand van de groep een verhaal (een empathische exploratie), terwijl de anderen reflectief luisteren, dus met de intentie om de ander te begrijpen. Men checkt of de verteller zich werkelijk gehoord voelt. De derde fase van empathie is cognitieve empathie, waarbij iedere luisteraar vanuit eigen perspectief een open vraag aan de verteller stelt. De laatste fase is de empathische actie. Nu verbindt de verteller een concrete actie aan de opgedane ervaring. Deze manier van empathisch vraagstukken onderzoeken is een prachtige vorm voor zorgprofessionals die nieuwsgierig zijn naar een diepe beleving van empathie. Of voor zorgteams die een conflict hebben, waarbij de samenwerking stroef verloopt of waarbij de cohesie niet sterk is. Het instrument is in ontwikkeling, *evidence based* van opzet vanuit verschillende wetenschappelijke disciplines. De ervaringen tot op heden zijn zeer positief: een Empathie Cirkel heeft een onverwacht sterke impact op de deelnemers. De moeite waard om te onderzoeken!

Compassie Concreet:

1. Experimenteer met de Empathie Cirkel: nodig drie collega's uit voor vier bijeenkomsten (zo komt iedereen aan de beurt om te vertellen) van 1,5 uur en ga aan de slag. Kijk [hier](#) voor een leidraad. Maak afspraken over wie het faciliteert, over niet-oordelen, commitment om alle stappen te doorlopen en de praatstok. Zorg dat de actie specifiek, concreet en

tijdgebonden omschreven wordt. Op Youtube zijn voorbeelden van Empathy Circles te vinden. Bron: <http://www.lidewijniezink.com/projects>, <http://www.cultureofempathy.com>.

2. Oefeningen spiegelen: Een spiegelbeeld voert dezelfde beweging uit als de persoon ervoor. Heb je zin om uit te proberen hoe het werkt?

- Ga eens in de pauze enorm zitten lachen, kijken wie er zijn lachen kan houden. Met gapen ook gegarandeerd succes. Of kijk naar [dit filmpje](#) op Youtube zonder te lachen, lukt dat?
- Noem van onderstaand plaatje de kleuren, niet de woorden. Doe het in hoog tempo, hoe lukt dat? Bron: Stroop-test

GEEL BLAUW ORANJE
ZWART ROOD GROEN
PAARS GEEL ROOD
ORANJE GROEN ZWART
BLAUW ROOD PAARS
GROEN BLAUW ORANJE

- Kijk eens wat er gebeurt als je de volgende gesprek met collega's of patiënt met een positief "Ja!" opent (als het gepast is), zowel positief in intonatie als in ondersteunende lichaamstaal. Zie je jouw houding gespiegeld?
- In tweetallen emoties spiegelen. Nr.1 neemt een houding aan en laat ook een emotie zien (bv. boos, blij, bang, bedroefd) Nr.2 benoemt objectief de houding en subjectief de emotie en checkt of de emotie klopt. Bijv. "Ik zie dat je voorovergebogen zit, met je handen voor je gezicht en je voeten gekruist onder de stoel en ik heb de indruk dat je bedroefd bent, klopt dat". / Nr.1 bevestigt of ontkent de emotie en antwoordt wat de emotie werkelijk was. En laat deze eventueel duidelijker zien. Nr.2 neemt exact de houding en emotie over. Dan wisselen. Bron: www.communicatie-presentatie.nl

3. Oefening reflecteren: Als je met patiënten werkt schat je vaak het gevoel van de ander in en doet daar niet altijd actief iets mee. Ga de komende tijd eens hardop checken of jouw inschatting klopt. Als er bijvoorbeeld een patiënt komt die verbaasd is dat het iets beter gaat kun je reflecteren: "U durft er nog niet op te vertrouwen dat het beter gaat." Of wanneer je inschat dat iemand een uitslag niet durft te geloven: "U bent bang dat de uitslag niet klopt." Wanneer de inschatting juist is krijg je bevestiging. De patiënt voelt zich begrepen. Zat je ernaast, dan krijg je daar direct een antwoord op. Je leert zo over jouw inschattingsvermogen en over de diepere gevoelens van je patiënten. Heel sterk is ook om te vragen of je patiënt zich echt gehoord voelt door jou tijdens een consult of gesprek.

4. Websites om je verder te verdiepen:

- www.lidewijniezink.com, voor proefschrift Liedewij Niezink, definities en inspiratie

- cultureofempathy.com meer dan 150 interviews met empathie-experts van over de hele wereld en een portal voor allerlei informatie over empathie
- cultureofempathy.com/References/Mirror-Neurons.htm voor informatie over spiegelneuronen